

Évközi 6. vasárnap

Lev 13,1-2.44-46

Tisztátalan!

Az Úr ezt mondta Mózesnek és Áronnak: „Ha egy embernek a bőrén duzzadás, kiütés, vagy fénylő folt keletkezik, bőrleprára lehet gyanakodni. Vezessék Áronhoz, a főpaphoz, vagy valamelyik fiához, a paphoz ...A pap vizsgálja meg, s ha a koponyán vagy a homlokon fehér és rózsaszínű duzzadást talál, amely hasonlít a bőrleprához, akkor ez az ember leprás és tisztátalan. A pap nyilvánítsa tisztátalannak, mivel leprája van. A leprás, akit a betegség megtámadott, szaggassa meg ruháját, a haját hordja kibontva, a szakállát takarja be és kiabáljon: „Tisztátalan, tisztátalan!” Ameddig a betegsége tart, addig tisztátalan, s mivel tisztátalan, lakjék elkülönülve, tartózkodjék a táboron kívül. A pap vizsgálja meg, s ha a koponyán vagy a homlokon fehér és rózsaszínű duzzadást talál, amely hasonlít a bőrleprához, akkor ez az ember leprás és tisztátalan. A pap nyilvánítsa tisztátalannak, mivel leprája van.

Az Ószövetségben és az Újszövetségben a legfélelmetesebb betegség a lepra volt. A betegség héber neve „saraat”, jelentése „Istentől megvert”. Bár kétségek merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy az Ó- és az Újszövetségben ugyanarról a betegségről beszélhetünk-e, amelyet ma lepra néven, gyógyíthatatlan bőrbetegségként határozzunk meg. A lepra az Ószövetségben többféle bőrbetegségnek az összefoglaló neve. Ezt jelzik a kezelésük és az elkülönítési és visszavételi szabályok is. Sőt beszéltek a házak leprájáról is (Lev 13,47), amely alatt feltehetően salétrom virágot értettek. A papok feladata volt a tisztulás megállapítása.

A betegséget két szempontból kell vizsgálnunk. Egyrészt, mint esetenként gyógyíthatatlan, valamint fertőző betegséget, aminek gyógyítására nem találtak megoldást. Ez esetben a fertőzéstől akarták megóvni a többi lakost, ezért a radikális elkülönítést alkalmazták. Másrészt a betegség nevéből adódóan személyre szabott Isten csapásának tekintették, és valamilyen rejtett bűnért való büntetésnek tartották. A betegség és a bűnösség tehát keveredik ennek az állapotnak a kezelésében. Nem véletlenül lesz a leprás a bűnös szinonimája is, aki az egész közösséget meg tudja rontani. A nagy kérdés, hogyan viselkedjenek az emberek a nyilvánvaló bűnös vagy fertőző emberrel szemben. Az elkülönülés volt az egyetlen mód, amely hatékony védekezésnek tűnt.

A fertőző betegség terjedése és a bűn terjedése között hasonlóságot véltek felfedezni. Minkét esetben a titokzatosság, a kifürkészhetetlenség volt a közös kulcsa ennek az állapotnak. Ezzel is magyarázható, hogy Keresztelő János és Jézus is küldetésének tartja a betegek és leprások gyógyítását, vagyis a megtisztítást (Mk 1,40–45; Lk 17,11–19; Mk 14,3). Ez a gyógyító tevékenység egyben vallási tevékenység is volt, amely közvetlenül egy-egy személyre vonatkozott, valójában azonban az egész közösség érdekét szolgálta.

A betegség vegyes megítélése higiéniai és vallási előírásokkal való körbevétele azt is jelzi, hogy az ókorban, még az újszövetségi iratok keletkezési idején sincs világos különbségtétel a test és a lélek között. Ha a test nyilvánvalóan beteg, akkor az kihát a lélekre is, míg a beteg lélek megbetegíti a testet is. Az egész személyiség egységes test-lélek szemlélete azt jelzi, hogy azok a betegséget, amelyeket nem lehet egyszerű eszközzel eltüntetni az emberről, lelkileg is negatív módon hatnak rá. Valójában helyesen jártak el az ókori gondolkodók, amikor az egész embert szemlélték, és testileg-lelkileg egyaránt akarták gyógyítani.

A gyógyíthatatlan testi betegségek ugyanazt a kihívást jelentik a beteg ember lelke számára ma is, mint az ókorban. Sőt érdekes módon az úgynevezett egészséges társadalom reflexiója is ugyanaz, mint az ókorban volt. A bajtól, az Isten-veréstől, el akart különülni, nehogy rá is hatással legyen. Különleges isteni küldöttnek kellett lennie annak, aki közel mert menni a beteghez, sőt azzal a szándékkal közelített felé, hogy azt gyógyítsa. A gyógyítóipar és -vállalkozás számára ritkán személyiség az ember, a haszonelvű gyógyítás és a betegségtünetek eltüntetésére koncentrááló technikák nem gyógyítani akarják az embert, hanem csak a gyógyszeripar és a gyógyászat üzleti hasznát nézik ebben a helyzetben. A gyógyítás el is veszítette szakrális funkcióját, maradt a beteg részéről a kiszolgáltatottság és az elkülönülés. Nem véletlen, hogy a Jézust követő közösségek fő tevékenysége volt a betegek gyógyítása, az özvegyek és árvák gondozása. Ugyanis felfedezték, hogy a nyomorúság idején ezzel tudják számukra közvetíteni Isten irgalmát, nem pedig az elkülönüléssel és a megvetéssel.